



Den 13. marts 2024
M 36-24

KOMITÉNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning PLAN/2023/2347 om ikke-fornyset godkendelse af aktivstoffet dimethomorph, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011 (Komitesag)

Resumé

Kommissionen foreslår, at aktivstoffet dimethomorph, ikke gives fornyet godkendelse i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler (komitésag). Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det betyde, at stoffet slettes fra bilag til Kommissionens forordning nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Der er et godkendt middel med stoffet i Danmark. Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 20. og 21. marts 2024.

Der er ingen væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner eller kommuner, men der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelsen af midlet indeholdende dimethomorph skal trækkes tilbage. Forslaget om ikke-fornyset godkendelse af dimethomorph vil have væsentlige dyrkningsmæssige erhvervsøkonomiske konsekvenser for løgavlerne i Danmark. Samlet set påvirker forslaget om ikke-fornyset godkendelse af dimethomorph miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark positivt, da den fornyede vurdering har vist uacceptabel risiko for menneskers sundhed og miljø.

Miljøstyrelsen vurderer, at der er ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed og miljø. Regeringen agter på den baggrund at støtte Kommissionens forslag om ikke-fornyset godkendelse af dimethomorph og vil arbejde for rimelige afviklingsfrister.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning PLAN/2023/2347 om ikke-fornyset godkendelse af aktivstoffet dimethomorph jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011.

Forslaget har hjemmel i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler især artikel 14 og 20 som fastlægger, at aktivstoffer skal fornyes i henhold til forordningen, og at Kommissionen skal foreslå enten en fornyet godkendelse eller en ikke fornyet godkendelse af et aktivstof, når vurderingen af dette er foretaget.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder. Afgiver komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen indenfor to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget.

Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen på egen hånd vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 20. og 21. marts 2024.

Formål og indhold

Det foreløbige forslag drejer sig om ikke-fornyet godkendelse af aktivstoffet dimethomorph i henhold til forordning om plantebeskyttelsesmidler.

Aktivstoffet er blevet vurderet af en medlemsstat, og vurderingen er derefter behandlet i mindre ekspertgrupper og endelig i arbejdsgrupper under den europæiske fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA), hvor flere EU-staters pesticidmyndigheder har deltaget. Denne vurdering har resulteret i ovennævnte forslag, der har til hovedformål ikke at forny godkendelsen af aktivstoffet i henhold til forordning 1107/2009.

EFSA har udarbejdet konklusionsrapport over risikovurderingen for aktivstoffet. Rapporten er tilgængelig på EFSA's hjemmeside.

Ifølge Kommissionens udkast til vurderingsrapport, der hører til forslaget, har vurderingen af aktivstoffet ud fra ansøgte anvendelsesområder vist, at det ikke kan antages, at aktivstoffet opfylder betingelserne i artikel 4 stk. 1-3 i forordning 1107/2009 for godkendelse. Det vil sige, at der ifølge Kommissionen er uacceptable effekter på sundhed og miljø.

De angivne anvendelsesområder i EU-vurderingen er:

Aktivstof	Anvendelsesområde
Dimethomorph	Svampebekæmpelse i jordbær og salat i væksthuse samt jordbær, vindruer.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Aktivstoffet dimethomorph er godkendt i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler, som er direkte gældende i Danmark. Der er et godkendt plantebeskyttelsesmiddel indeholdende dimethomorph i Danmark til bekæmpelse af svampe i agurker, løg, hvidløg, skalotteløg og salat på friland.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Hvis forslaget bliver vedtaget, vil stoffet blive slettet fra bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Denne liste er direkte gældende i Danmark, og der vil derfor ikke være lovgivningsmæssige konsekvenser af forslaget.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelsen af midlet indeholdende dimethomorph skal trækkes tilbage. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter, som følger af EU-retsakter, afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsrammer, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Forslaget om ikke fornyet godkendelse af dimethomorph vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser.

De økonomiske konsekvenser af Kommissionens forslag er vurderet af Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet (AGRO). AGRO vurderer, at dimethomorph har stor betydning for at kunne opnå tilstrækkelig bekæmpelse af løgskimmel i løg, samt modvirke udviklingen af resistens mod svampemidler. AGRO vurderer, at der er andre svampemidler på markedet, som har nogen effekt mod løgskimmel. De er dog ikke lige så effektive som dimethomorph. AGRO estimerer, at et forbud imod dimethomorph vil resultere i et udbyttetab inden for et interval på 10-30% afhængigt af vejrforhold, hvilket svarer til 13-40 mio. kr. årligt i efterlevelsensomkostninger for de konventionelle løgproducenter, som i 2019-2023 havde et gennemsnitligt udbytte på 132 mio. kr. årligt. Erhvervet i Danmark er mere udfordret af et forbud end andre EU-lande. Det skyldes, at der er færre godkendte midler end i de andre EU-lande. Udfordringerne skyldes også, at løgskimmel optræder hyppigere i et koldt og fugtigt klima som i Danmark sammenlignet med andre EU-lande.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Samlet set påvirker forslaget om ikke-fornyet godkendelse af dimethomorph miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark positivt, da den fornyede vurdering har vist uacceptabel risiko for menneskers sundhed og miljø.

EU-vurderingen har vist, at dimethomorph skal klassificeres for sundhedseffekter. Stoffet er af lav akut giftighed, og det vurderes ikke at være hud- eller øjenirriterende eller allergifremkaldende. Stoffet skader ikke arveanlæggene og er ikke kræftfremkaldende, men er skadeligt for forplantningsevnen og skal mærkes "H360F: Kan skade forplantningsevnen". Stoffet har akutte adfærdsmæssige effekter, men disse blev ikke vurderet alvorlige nok til en mærkning af stoffet. Stoffet er ikke skadeligt for immunsystemet. Dimethomorph vurderes at være hormonforstyrrende.

For et nedbrydningsprodukt af dimethomorph er der ikke informationer nok til at afgøre, om det kan skade arveanlæggene. Yderligere data er nødvendige for at færdiggøre denne vurdering.

Da dimethomorph er hormonforstyrrende og skadeligt for forplantningsevnen, er det undersøgt, om der under realistiske anvendelsesforhold er ubetydelig eksponering for sprøjteførere, arbejdstagere, naboer og forbipasserende. Risikovurderingen har vist, at der er ubetydelig eksponering ved drypvanding af jordbær i væksthuse for arbejdere og for sprøjteførere, når de anvender handsker og åndedrætsværn. Der er i den forbindelse ikke taget stilling til eventuel manglende tærskelværdi for hormonforstyrrende stoffer.

Der er ikke vist ubetydelig eksponering for anvendelser på friland samt for salat i væksthuse.

EU-vurderingen viser at der er rester af dimethomorph i afgrøder for alle repræsentative anvendelser og i rotationsafgrøder og/eller at der er datamangler vedrørende validiteten af de tilgængelige restkoncentrationsforsøg og vedrørende vandbehandlingsprocesserne for drikkevand. Derfor konkluderede EFSA, at på baggrund af repræsentative anvendelser kan eksponering via fødeindtagelse og drikkevand ikke betragtes som ubetydelig.

Miljøstyrelsen vurderer, at dimethomorph opfylder afskæringskriterier for iboende egenskaber idet stoffet er hormonforstyrrende og skadeligt for forplantningsevnen i kategori 1B og at det ikke er vist at eksponeringen er ubetydelig ift. rester i fødevarer.

EU-vurderingen har vist, at dimethomorph skal miljøfareklassificeres. Det skal mærkes med " H411: Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger".

Dimethomorph nedbrydes langsomt i jord og danner ingen nedbrydningsprodukter i et omfang der medfører at de skal indgå i risikovurderingen. Modelberegninger viser, at dimethomorph ikke udvaskes i uacceptabelt omfang til grundvand.

EU-vurderingen har vist, at dimethomorph er hormonforstyrrende for vilde pattedyr.

EU-vurderingen har vist, at med de doseringer der bruges, udgør anvendelserne i lukkede væksthuse ikke nogen risiko for vilde pattedyr pga. ubetydelig eksponering, mens der ikke kunne vises sikker anvendelse for udendørs anvendelser, og alle anvendelser i væksthuse som giver anledning til miljøeksponering. Der mangler endvidere data til at færdiggøre vurderingen for bier, men de foreliggende data tyder på, at der kan vises sikker anvendelse i forhold til bier.

For fisk er det ikke afklaret om dimethomorph er hormonforstyrrende, da dimethomorph er hormonforstyrrende for mennesker og pattedyr, er der ikke stillet krav om yderligere data for fisk. Risikovurderingen for vandorganismer er derfor ikke afsluttet.

Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår miljø for udendørsanvendelser og for væksthuseanvendelser, som giver anledning til miljøeksponering.

Miljøstyrelsen vurderer på linje med Kommissionen, at der ikke er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for menneskers sundhed og miljø. Tilstrækkelige forsøg viser negative effekter på menneskers sundhed og miljø.

Det vurderes derfor på linje med Kommissionen, at stoffet ikke opfylder kriterierne for godkendelse i henhold til artikel 4, stk. 1-4 og artikel 22 i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler. Det vil sige, at der ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed og miljø.

Høring

Sagen har været i høring i EU-miljøspecialudvalget.

Forbrugerrådet Tænk har meddelt, at høringen ligger uden for deres prioriterede arbejdsområder og de derfor undlader at forholde sig til sagen. De gør opmærksom på, at de ikke kan tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Dansk Gartneri (DG) skriver i deres høringssvar, at aktivstoffet dimethomorph er særdeles vigtigt i produktion af løg i Danmark. Der er i Danmark ikke lige så effektive aktivstoffer til bekæmpelse af løgskimmel som ved brug af dimethomorph. Manglende bekæmpelse betyder faldende udbytte og kvalitet. Danmark bør derfor være varsom med at stemme for et forbud uden tilsvarende alternativer.

Dansk Planteværn (DP) påpeger, at løgavlerne vil være udfordrede uden dimethomorph. DP bakker om at der fastsættes rimelige afviklingsfrister. DP gør opmærksom på, at der også skal tages højde for afviklingsfristerne, herunder produkternes holdbarhed / markedsføring ift. den efterfølgende tilpasning af MRL.

Landbrug & Fødevarer (L&F) mener at de estimerede tab for løgavlerne er retvisende. Desuden mener L&F, at der hurtigst muligt bør igangsættes et arbejde med at finde alternativer til dimethomorph eller andre afværgeforanstaltninger (resistente sorter, forbedret IPM osv.), hvis dimethomorph forbydes, således at vi også i fremtiden kan dække det nationale behov for løg til konsum. L&F påpeger at danske løgavlere er særligt udfordret ved et forbud mod dimethomorph, da der i forvejen er få sprøjtemidler til rådighed. Det vil derfor blive ekstra vanskeligt at lave en effektiv skimmelstrategi herhjemme.

Til høringssvarene fra DG, DP og L&F bemærker Miljøministeriet, at man er opmærksom på udfordringerne for løgavlerne, som beskrevet under de erhvervsøkonomiske konsekvenser. Miljøministeriet vil gå i dialog med erhvervet om mulige alternativer. Det ændrer dog ikke på, at stoffet ikke længere opfylder godkendelsesbetingelserne, og derfor støtter Danmark en ikke-fornyelse.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag forventes der at være kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Det vurderes, at der ikke er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for aktivstoffet dimethomorph. Regeringen agter på denne baggrund at støtte forslaget om ikke fornyet godkendelse af dimethomorph, idet der arbejdes for rimelige afviklingsfrister.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.